

NORMES ORTOGRÀFIQUES

L'ACCENTUACIÓ

Segons la posició de la síl·laba tònica, podem classificar les paraules en:

Agudes. La síl·laba tònica és l'última: allà, París, cargol.

Planes. La síl·laba tònica és la penúltima: llibre, fàcil, èxit.

Esrúixoles. La síl·laba tònica és l'antepenúltima: àlgebra, tònica, màquina.

A l'hora d'accentuar haurem de tenir en compte una sèrie de circumstàncies:

- La a és, com ja sabem, la vocal més oberta, s'accentua sempre amb l'accent obert: pàgina, semàfor, demà.
- La i i la u, com que són les vocals més tancades s'accentuen sempre amb l'accent tancat: bústia, pastís, ningú, cadascú.
- La o i la e poden portar accent obert o tancat, segons la pronúncia del so: església, molèstia, tómbola, però.

Accentuació de les agudes

Accentuarem totes les paraules agudes acabades en: a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in. Excepció: no accentuarem les paraules agudes que acaben en diftong decreixent: avui, compreu, teniu.

Accentuació de les paraules planes

Accentuarem les paraules planes que no acaben en: a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in: àtoms, càrrec, càstig, semàfor, caràcter. Sí que accentuarem les paraules planes que acaben en diftong decreixent: cantàveu, dormíssi, seríeu, tinguéssi, voldríeu.

Accentuació de les paraules esdrúixoles

Les paraules esdrúixoles s'accentuen totes: fàbrica, elèctrica, víctima, àrbitre,

península. Cal tenir en compte el hiat, ja que les paraules amb el grup i + vocal no formen diftong: ràdio, justícia, història, pèrdua, consciència.

ELS DIFTONGS

Quan en una síl·laba trobem dues vocals juntes que es pronuncien en el mateix cop de veu es produeix el diftong.

Així la paraula remei té dues síl·labes; re-mei, perquè les vocals ei s'ajunten en una mateixa síl·laba.

Per tal de formar diftong cal trobar una vocal forta (a, e, o) i una vocal feble (i, u) en una mateixa síl·laba. Ex. ai-re, qua-li-tat. En el primer cas, apareix primer la vocal forta a i després la feble i; en canvi en el segon cas trobem primer la feble u i després la forta a. Així doncs, podem dir que segons l'ordre en què trobem les vocals d'un diftong hi haurà dos tipus de diftongs:

Diftongs decreixents

a, e, i, o, u + u
duu

au, eu, ou, iu, uu,

Exemples:

dau, neu, riu, ou,

a, e, o, u + i

ai, ei, oi, ui,

mai, rei, noi, buit

Diftongs creixents

g + u + vocal

gua, güe, güi, guo

llengua, aigües,
lingüista, quatre,

q + u + vocal

qua, qüe, qüi, quo

qüestió, hiena, feia,
cauen

i o u intervocàliques*

* Tingues present que en aquest cas la i i la u, estan ocupant el lloc que correspondria a una consonant. Això pot passar a principi de mot o quan són enmig de dues vocals:

- A principi de mot: io-de, io-gurt, iot.
- Entre vocals: no-ia, jo-ia, ri-uen.

EL HIAT (O HIATUS)

El hiat és el procediment contrari al diftong. Es produeix quan hi ha dues vocals juntes que pertanyen a síl·labes diferents.

En les paraules: piano, usuari, diable, viatge, les dues vocals que apareixen juntes no formen diftong.

Fem la separació sil·làbica: pi-a-no, di-a-ble i vi-a-tge tenen tres síl·labes i u-sua-ri en té quatre. Per influència del castellà sovint articulem aquests grups vocàlics en un sol cop de veu (diem pia-no).

L'ACCENT DIACRÍTIC

S'anomenen accents diacrítics els *accents que distingeixen unes paraules d'unes altres que s'escriuen igual; però que gairebé sempre es pronuncien diferent.*

Amb accent

bé, béns (riquesa; adverb)
bóta, bótes (recipient)
Cóll (població de la Ribagorça)
cóm, cóms (menjadora dels animals)
Déu (divinitat), **adéu, semidéu...**
dóna, dónes (del verb donar)

és (verb ésser o ser)
féu (va fer); **reféu, desféu, contraféu, satisféu...**
fóra (del verb ésser)
jóc, jócs (lloc on dorm l'aviram)
mà (part del cos)
més (quantitatiu)

mèu, mèus (crit del gat)
mòlt, molta, molts, moltes (verb

Sense accent

be, bens (xai; nom de lletra)
bota, botes (calçat; verb botar)
coll (part del cos)
com (conjunció; adverb)
deu, deus (número; font; verb deure)
dona, dones (persona del sexe femení)

es (pronome)
feu (verb fer, present, imperatiu);
feu (domini, senyoria)
fora (adverbi de lloc)
joc, jocs (de jugar)
ma (possessiu)
mes (període de l'any, conjunció, possessiu)

meu, meus (possessiu)
molt, molta, molts, moltes (quantitatiu)

moldre), **remòlta...**
món (univers), **rodamón**
móra, móres (fruit)
Móra (nom de diverses poblacions)
nét, néta, néts, nétes, renét,
besnét... (parentiu)
ós, óssa, óssos, ósses (animal)
pèl, pèls (vellositat); **repèl,**
contrapèl...
què (interrogatiu i relatiu precedit de
 preposició)
rés (pregària)
sé (verb saber)
séc sécs (plec del vestit)
sèu, sèus (greix)
sí, sís (afirmació)
sóc (del verb ésser)
sòl, sòls (el terra); **subsòl**

són (verb ésser)

té (verb tenir)

tòt, tòts (broc gros d'un càntir)
ús (acció d'usar)
véns, vénen (verb venir), **revéns,**
revénen
vés (verb anar)
véu (veié)
vós (tractament)

mon (possessiu)
mora, mores (natural del Magrib)

net, neta, nets, netes; renet... (adjectiu)

os, ossos (de l'esquelet)
pel, pels (contracció)
que (relatiu àton)

res (cap cosa)
se (pronom reflexiu)
sec secs (adj.; verb seure)
seu, seus (verb seure; possessiu)
si (conjunció)
soc (soca; esclop...)
sol, sols (astre; adjectiu; verb soler; adverbi,
 nota musical)
son (el fet o les ganes de dormir; possessiu)

te (infusió; nom de la t; pronom feble)

tot, tots (adjectiu; adverbi)
us (pronom feble)
vens, venen (verb vendre), **revens,**
revenen
ves (verb veure)
veu (humana)
-vos (pronom feble)

L'APÒSTROF

L'article masculí o femení (el i la) singular s'apostrofa davant de paraules començades per vocal o hac: l'església, l'amic, l'arbre.

Excepcions:

- Els mots femenins començats per i, u, hi, hu àtones: la universitat, la Irene, la història, la imatge.
- Paraules que comencen amb una i consonàntica: el iogurt, la iaia.
- El nom de les lletres: la essa, la ela.
- Els mots que comencen amb el prefix -a i tenen un valor negatiu: la asimetria.
- La una quan es refereix a l'hora: la una del migdia.

- Mots que es presten a confusió: la ira (estat d'indignació), perquè, en cas que l'apostroféssim, costaria saber de què parlem i es confondria amb la moneda italiana o l'instrument musical.

LA CONTRACCIÓ

Els articles el i els es contrauen quan van darrere de les preposicions a, de, per i per a:

<p>a + el al a + els als de + el del de + els dels per + el pel per + els pels Per a + el per al per a +els per als</p>

Quan el mot següent comença per vocal, l'article no fa la contracció, i, per tant, cal seguir les regles de l'apostrofació. Ex.: Vaig a l'escola, vinc de l'excursió, és per a l'Anna.

LA DIÈRESI

La dièresi és un signe gràfic que, de vegades, hem d'escriure damunt de la i o la u. Les seves funcions són:

- Indicar que es pronuncia la u dels grups qüe, qüi, güe, güi que són diftongs creixents: conseqüència, llengües, pingüí.
- Indicar que una i enmig de dues vocals no fa la funció de consonant: produïa, agraïen, plaïa.
- Desfer un possible diftong: veïna, diürn, peüc.
- Els verbs que tenen l'infinitiu acabat en -iar i en -uar; canviar, triar, estudiar ...; suar, tatuar ...; porten dièresi sobre la 1a, 2a, 3a persona del singular i 3a del plural del present de subjuntiu: canviï, canviïs, canviï, canviem, canviieu, canviïn.

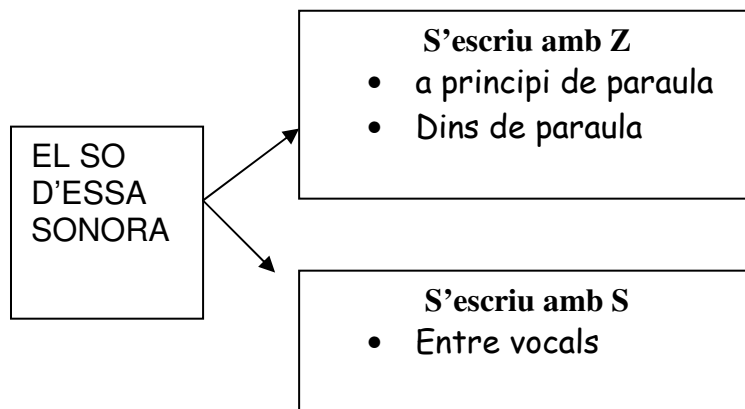
Fixa't que en el present de subjuntiu dels verbs abans esmentats, la síl·laba tònica és la de la primera i. Triï, estudiï, o la de la u: suï, tatuï, i en canvi, la dièresi es posa sobre la segona vocal, perquè és la que podria formar el diftong.

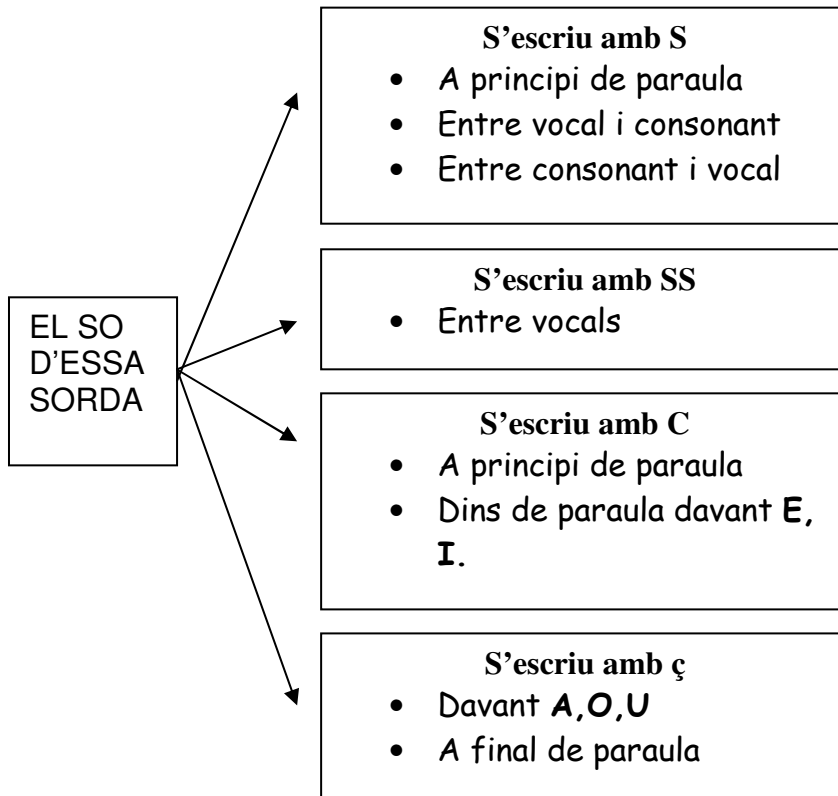
Excepcions

Hi ha una sèrie de casos en els quals ens podem estalviar la dièresi:

- La i dels sufixos -isme, -ista: egoisme, altruista.
- La i de l'infinitiu, gerundi, condicional i futur dels verbs amb l'infinitiu acabat en -ir: traduir, traduint, traduiria, traduiré.
- La i o u darrera dels prefixos co-, auto-, contra-: coincidir, reiterar, autoinducció, contraindicat.
- La u de les terminacions llatines -us i -um: Sirius, aquàrium.

LA ESSA SORDA I LA ESSA SONORA

L'ORTOGRAFIA DE B/V

S'escriu b:

Davant de r o l: broma, bram, arbre, blau, bloc, amable.

Darrere de m: embenar, ambició, amb.

Alternant amb p: saber – sap, caber – cap, llobató – llop.

S'escriu v:

Darrere de n: canvi, minvar, enviar, invitar, envà, enveja, invent.

Alternant amb u: escriviu – escriure, nevar – neu, meva – meu, bevia – beu.

Els imperfets d'indicatiu dels verbs de la 1a conjugació (cantar) acaben en v: cantava, menjaves, rentava, cuinàvem, arribàveu, marxaven.

LA M I L A N

La m i l a n són dos sons nasals (l'aire surt, a més de per la boca, pel nas) que, a vegades, es poden confondre davant d'algunes consonants. En paraules com

camperol, embrutar, canviar, enfilat, etc., el so de m i n és molt semblant. Per saber quan s'ha d'escriure m o n, convé recordar la regla següent:

Escriurem m:

Davant de b, p, m, f: ombra, rambla, també, embolicar, acompanyar, campió, pàmpol, omplir, empenta, amputar, immens, immoral, emmalaltir, commutar, gamma, amfiteatre, amfibi, àmfora, càmfora, èmfasi, nimfa, samfaina, simfonia, xamfrà.

Excepcions: enmig, tanmateix, benparlat, granment.

Escriurem n:

Davant les consonants que no siguin b, p, m o davant de f quan porta els prefixos

con- en- in-: canvi, convenient, invent, enveja, confegir, confessar, enfilat, desenfilat, infinit, inflor, desinflar.

Excepcions: tramvia, circumstància, premsa, impremta, somriure, circumval·lació.

En el grup mp, la p no es pronuncia: comptar, comptable, exempció, redemptor, símptoma, assumpte, temptació, atemptar, presumpció, prompte.

Atenció, perquè això pot donar peu a importants errades d'interpretació: comte, conte, compte, que cal evitar. Fixa't en les diferències:

Conte: narració curta. Contar un conte

Comte: títol nobiliari. El femení és Comtessa.

Compte: acció de comptar, és a dir, de determinar el nombre d'alguna cosa.

LES CONSONANTS R / RR

La pronunciació de la erra no presenta cap mena de dificultat. Només cal tenir en compte els casos en què no es pronuncia, es pronuncia de forma simple (suau), o es fa múltiple (força). La r pot sonar suau en paraules com cara, i força en mots com carro. Fixa't que el so de la r s'oposa en mots com:

mira/mirra

pare/parra

cera/serra

a) Escrivim una sola erra, però pronunciem erra múltiple :

A principi de paraula: roure, remor, riure, roca, romàntic...

Després de consonant: enrabiari, enregistrar, Enric...

Després de vocals, en mots compostos: arítmia, contrarevolució, antiretòric...

b) Escrivim i pronunciarem erra múltiple:

Entre vocals: parra, sorra, carrer...

c) La erra a final de mot és muda en el casos següents:

Els infinitius: sortir, casar, passar, vèncer...

En mots monosil·làbics: clar, dur, por...

En paraules derivades que tenen sufix -ar: olivar, arrossar, canyissar...

-er: fuster, camioner, carrer...

-or: impressor, abundor, claror ...

ORTOGRAFIA DE B/P

A començament de mot la p i la b es diferencien perfectament:

boda/poda, bell/pell, bleada/plena, bes/pes.

A final de mot, en canvi, els sons es confonen i per això moltes vegades no sabem com s'escriuen. Recorda els casos següents:

Escriurem p després de vocal tònica o diftong tònic: cap, escup, llop, sap, concep, (malgrat que l'infinitiu d'aquests verbs s'escriu amb p: saber, concebre).

Les excepcions a aquestes normes són bàsicament cultismes i estrangerismes com: tub, cub, adob, esnob, club.

Escriurem la mateixa consonant del derivat després de vocal àtona o de consonant:p: pòlip (polipós), talp (talpera), esquerp (esquerpa),
 b: bulb (bulbós), corb (corbera), àrab (Aràbia)

A l'interior d'un mot:

Escriurem amb b els mots començats en ab-, ob-, sub-: abscissa, abdicar, abdomen, absent, abstracte..., obstacle, obtús, objecció, obtenir, submarí, subjacent, subtil, substantiu...

Excepcions: apte, optar, òptic, òptim i derivats.

Escriurem amb p els mots que comencen per cap-: capgròs, captiu, capficar, capteniment, capmàs... Excepcions: cabdal, cabdell, cabdill i derivats.

En els altres casos escriurem sempre p: baptisme, repte, ceptre, erupció, corrupció, exempció, lapsus, eclipsi, capsa, hipnosi...

Excepcions: dissabte, sobte, dubte.

Els grups consonàntics pn- i ps- en els cultismes d'origen grec: pneumàtic, pneumònia, ptolomeic, psicologia, psicosi, psicoteràpia.

ORTOGRAFIA DE T /D

A començament de mot

Com totes les oclusives, la distinció entre d i t no presenta cap problema quan les troben a començament de mot: dit/tip, dos/tos, deure/treure.

A final de mot

Ja saps que a final de mot el so de t i d es confonen i per això moltes vegades no sabem quina és la grafia que hem d'escriure. Recorda els casos següents:

Escriurem t, després de vocal tònica o diftong tònic: extremitat, salut, bandit, nebot, buit.

Les excepcions a aquesta norma són bàsicament cultismes i estrangerismes com: fred, fluid, sud..., i els acabats en -etud, -itud: altitud, quietud.

Escriurem la mateixa consonant del derivat després de vocal àtona o de consonant:
T: atònit (atònita), art (artèsà), cort (cortèsà).
D: bord (borda), sord (sordesa), acord (acordar).

Recorda que tots els gerundis i els participis acaben en -t: cantant, tement, dormint, cantat, temut, dormit. La forma femenina dels participis es fa amb -d: cantada, temuda, dormida.

A l'interior d'una paraula:

Escriurem amb d la majoria de mots començats per -ad: addició, adduir, adjunt, admirar, adverbi, advocat.

Excepcions: atles, atlàntic, atleta, atmosfera, atzavara, atzar.

Escriurem amb t tots els altres casos: aritmètica, ritme, cotna, ètnia.

Excepcions: tsar, tsarina.

ORTOGRAFIA DE C / G

A començament de mot

No hi ha cap problema a l'hora d'escriure c o g a començament de paraula, cadascuna representa un so: cas/gas, cos/gos, cala/gala.

A final de mot

A final de mot c i g representen el mateix so, per això es confonen. Cal recordar els casos següents:

Escriurem c, després de vocal tònica o diftong tònic: escac, atac, retoc, poruc.

Excepcions: els mots acabats en -gog: pedagog, demagog... i els mots mag, bulldog, Hug...

Per saber si hem d'escriure c o g a final de mot haurem de buscar un mot derivat en què es vegi clarament si va amb c o amb g.

Per exemple:

C: mar_ ? Com s'escriu? Busquem un derivat: emmarcar. S'escriu amb c, per tant, ja ho tenim: marc

clàssi_ ? Com s'escriu? Busquem un derivat: clàssica. S'escriu amb c, per tant, ja ho tenim: clàssic

G: càsti_? Com s'escriu? Busquem un derivat: castigar. S'escriu amb g, per tant, ja ho tenim: càstig

Excepcions: la primera persona del present d'indicatiu s'escriu amb c: aprenc, tinc, venc... encara que aparegui gen els derivats. Hi ha també uns mots que acaben amb /c/: fàstic, espàrrec, ànec, càrrec, mànec, feréstec, préssec, aràbic...

A l'interior d'una paraula:

Escriurem amb g els grups -gd-, -gg-, -gm-, -gn-: magdalena, maragda, suggerir, augmentar, fragment, cognom, digne, regnar. Excepcions: acne, anècdota, aràcnid, tècnic.

En els altres casos escriurem c: acció, accent, adjectiu, delicte, objecte.

ORTOGRAFIA DE LA G/J

Escriurem j davant de les vocals a, o, u: menjar, rajolí, ajuda.

Escriurem g davant de les vocals e, i.: segell, àgil.

Excepcions:

S'escriu j davant de e:

- En els mots que continguin els grups -jecc- o -ject-: injecció, projecte.
- En els mots d'origen bíblic: Jesús, Jeremies, Jeroni, Jerusalem.
- En tots els temps del verb jeure.
- En els mots: jersei, jerarquia, jeroglífic, majestat.

ORTOGRAFIA DE TJ, TG, DJ I DG:

Aquests grups segueixen les mateixes regles que la g i la j: platja/platges, adjunt. I les mateixes excepcions: adjectiu.

Cal subratllar que en una mateixa família de mots, alternen la grafia -ig a final de mot amb j/g o tj/tg: roig/roja, roges; lleig/lletjor/lletgesa.

ORTOGRAFIA X / IX, -IG / -TX

La lletra x pot representar els sons següents: el de xeix [S] (Ex: eixam, guix), el de
ics /ks/ (Ex: taxi) o el de /gz/ (Ex: examen).

Escriurem ix sempre que trobem el so [S] darrere d'una vocal que no sigui u en un diftong: peixeter, caixa, moixaina, dibuix. Però: rauxa, disbauxa, xauxa.

Escriurem x en altres casos: a principi de mot i darrere de consonant: Xina, xuclar, xarxa, manxa.

A final de mot el so [tS] pot ser representat de dues maneres, segons els mots derivats de la mateixa família:

-ig, si altres mots de la mateixa família tenen g/j o tg/tj: boig, boja, bojós, boges, bogeria.

-tx, si en els altres mots derivats hi ha també tx: despatx, despatxar, esquix, esquixos.

I ara fixa't en els que representen els sons de /ks/: mixt, fix, luxe, taxi, text, complex, reflex. I de /gz/: examen, exemple, exercici, exili, exigir, existència, èxit, èxode.

Recorda que s'escriuen amb s i no amb x com passa en castellà els mots: estendre, estrany, estranger.

Procura de veure les diferències entre aquestes parelles de mots, ja que fonèticament es pronuncien pràcticament igual: excedir/accedir, excepció/accepció, excés/accés.

ORTOGRAFIA DE LA L/L·L

Dins d'una mateixa família alternen ll i l·l: metall, metal·lúrgica, cristall, cristal·lí.

Alguns adjectius que signifiquen el contrari d'altres començats amb l s'escriuen amb ll: lògic, il·lògic; lícit, il·lícit.

Hi ha molts mots (però no tots) acabats en -el·la: aquarel·la, bagatel·la, caravel·la, cel·la, damisel·la, franel·la, fumarel·la, mortadel·la, novel·la, ombrel·la, parcel·la, pastorel·la, tarantel·la, varicel·la.

Els cultismes que comencen per al-, col-, il-: al·legar, al·legoria, al·leluia, al·licient, al·literació, al·locució, al·lucinar, al·ludir, al·lusió; col·laborar, col·lapse, col·lateral, col·lecció, col·lega, col·legi, col·legir, col·lisió, col·locar, col·loqui; il·luminar, il·lús, il·lusió.

Altres cultismes: ampul·lós, apel·lació, bèl·lic, cal·ligrafia, capil·lar, cèl·lula, circumval·lació, constel·lació, destil·lar, el·lipse, estel·lar, excel·lent, fal·laç, fal·lera, fal·lible, flagel·lar, gàl·lic, hel·lènic, idíl·lic, imbecil·litat, instal·lar, intel·lecte, intel·ligència, interpel·lar, mal·leable, medul·la, mil·lenari, mil·lèsim, miscel·lània, mol·lusc, nul·la, nul·litat, oscil·lar, pàl·lid, papil·la, paral·lel, pel·lícula, pupil·la, putxinel·li, rebel·lió, satèl·lit, sol·lícit, tel·lúric, tranquil·litat, vacil·lar, violoncel·lista.

ORTOGRAFIA DE LA H

La hac és una lletra muda. Això vol dir que no representa cap so, excepte alguns casos de paraules provinents de l'anglès. D'entrada, hem de dir que no existeix cap regla ortogràfica fixa sobre com utilitzar-la, de manera que ens haurem de guiar per l'atenció i la memòria.

Mots bàsics: ahir, habitar, hàbil, ham, haver, hereu, herba, història, hivern, home, honor, hora, horror, hort, hospital, humanitat, humil, humor, vehicle...

En canvi, en castellà no tots aquests mots s'escriuen amb hac: ayer, anzuelo, invierno.

Mots cultes en català: adherir, anihilar, cohesió, exhalar, exhumar, filharmònic, inherent, harmonia, hecatombe, hel·lènic, hemicicle, hemorràgia, hendecasíl·lab, hèrnia, higiene, hissar, honest, menhir, nihilisme, subtrahend, subhasta, transhumant, vehemència...

Mots cultes en castellà: adherir, cohesión, exhalar, exhumar, inherente, hecatombe, hegemonía, helénico, hernia, higiene, hipótesis, homicida, honesto, menhir, nihilismo, trashumante, vehemencia...

129

S'escriuen amb hac (tant en castellà com en català) les paraules que comencen pels prefixos hiper-, hecto-, hepta-, hexa-, hetero-, hemi-, hidr-, hipohomo-: hectòmetre, heptasíl·lab, hemisferi, homònim...

També hi ha paraules que en castellà porten hac i en català no:

Mots comuns: hoy, cacahuete, cohete, huérfano, horchata, huevo...

Mots comuns: avui, cacauet, coet, orfe, orxata, ous...

Fixa't també que hi ha moltes paraules que en català s'escriuen amb f inicial, en castellà s'escriuen amb h.

farina harina fill hijo fondo hondo

fer hacer fillastre hijastro falcó halcón

fil hilo fel hiel figa higo

fill hijo

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ

Els missatges, les frases, poden tenir significats diferents segons l'entonació i les pauses que hi fem. Els signes de puntuació en són la representació gràfica. Per fer més clara l'expressió dels missatges escrits, cal saber com utilitzar-los.

L'ús de les **MAJÚSCULES** és un recurs gràfic per singularitzar un mot o un grup de mots. Utilitzarem majúscules en els casos següents:

- A inici de frase.

M'agradaria que m'informéssiu dels cursos...

- A principi de paràgraf.

Senyors;

- Després d'un punt.

Ram joieria necessita persona estable, amb qualitats d'excel·lent venedora. Imprescindible immillorables referències.

- Després del signe d'admiració o d'interrogació.

Que consti en acta! Esteu segurs que es tracta de l'informe correcte? Ens agradaria poder-ho comprovar.

- Després de punts suspensius.

Tots hem tingut diferències amb la part contrària, però ... No ens podem deixar intimidar.

- També quan escrivim els noms propis de persones, d'institucions i de llocs.

Associació de Veïns del barri de les Corts.

Centre de Promoció de la Cultura Catalana a Vilanova i la Geltrú.

Antònia López Sánchez.

EL PUNT

- Marca el final d'una oració amb sentit complet i assenjala una pausa en el discurs (**punt i seguit**).

Vaig estudiar primer i segon grau de Formació Professional Administrativa a l'escola Lalande de Barcelona. També he fet cursets d'informàtica...

- Separa paràgrafs que expressen idees diferents sobre un mateix tema (**punt i a part**).

Dades personals.

Estudis.

Experiència professional.

- Serveix per marcar l'acabament del text (**punt final**).

Pot ser útil d'incloure dins el currículum el nom, l'adreça i el telèfon de les persones que poden donar referències sobre el nostre treball.

EL PUNT I COMA (;)

- Separa dues frases que es relacionen entre si pel sentit:
D'aquesta ciutat recomanem visitar el pont gòtic, que es va reconstruir en el segle XIX, després d'una inundació que el va enderrocar; actualment s'està restaurant.
- Es posa en lloc d'un punt, quan l'oració següent manté una estreta relació amb l'anterior:
No ho puc fer; per tant fes-ho tu.

ELS DOS PUNTS (:)

- Es posen davant d'una enumeració o d'una explicació:
Et proposem fer una ruta per diversos països centreeuropeus: Alemanya, Àustria, Hongria, Txèquia.
- Introdueix citacions textuais:
En Watson li digué: «Encara no acabo de veure la relació entre tots dos fets».

ELS PARÈNTESIS ()

- Delimiten una informació que volem intercalar dins el discurs i que no és decisiva per entendre el missatge general.
Josep Pla (1897-1981) fou un dels escriptors del s XX que més obres va escriure.
- També són molt habituals en les obres teatrals, ja que les acotacions -les marques escèniques i els moviments dels personatges-les trobem sempre entre parèntesis.
 - GABRIEL (*amargament*): *Un lloc en la societat...* (Contenint una mala gana repentina.)
 - CRIAT (*sol·lícit*): *Senyor...*

LA COMA

La **coma** és el signe de puntuació que té més usos. En general, podem fer servir la coma sempre que vulguem indicar una pausa curta entre dos elements d'una frase o bé entre diferents frases.

- Quan donem ordres o quan invoquem o cridem l'atenció d'algú:

*Fes la feina, afanya't!
Vols res, Maria?*

- Per separar oracions independents i curtes dins d'una narració llarga:

Rentava la roba, anava a comprar, feia el menjar, tenia cura dels nens, responia els encàrrecs telefònics.

- Per separar els elements d'una enumeració:

Era una casa gran, àmplia, clara, diàfana.

- La intercalem dins d'una frase quan volem explicar algun aspecte d'una dels seus elements:

Els nois, que dormien al segon pis, eren anglesos.

- Quan ens interessa remarcar de forma voluntària algun element de la frase:

*Que hi vas, al futbol?
En vols, de cireres?*

- Per no haver de repetir un verb que apareix abans i que se sobreentén:

En Lluís té molts llibres i en Joan, encara més.

- Sempre que alterem l'ordre lògic dels elements d'una frase:

En aquestes circumstàncies, no es estrany que el poble protesti.

LES COMETES (« »)

- Les fem servir per citar literalment paraules i oracions d'altres persones.

Al fossar de les moreres hi ha una frase inscrita de Frederic Soler que diu: «Al fossar de les moreres no s'hi enterra cap traïdor, fins perdent nostres banderes serà l'urna de l'honor».

- També per marcar els capítols d'un llibre i articles de diaris i revistes.

*Estic llegint *El Pelegrí* del Paulo Coelho i passo pel capítol de «L'Amor».*

EL GUIÓ (–)

- Posarem guió per introduir diàlegs:
 - *Així que no vols venir a dinar amb mi! –va dir-li la Núria.*
 - *No, no vull –va respondre la Laura– estic massa tipa.*
- També usarem el guió per fer aclariments o bé per afegir informació dins la frase:
 - Aquell poble estava deshabitat, no hi havia ni una ànima pels carrers, l'aire era irrespirable –tuf de brutícia fastigós– i cap de nosaltres no va ni obrir la boca.*

Fixa't que en aquest últim cas el guió funciona igual que les comes o els parèntesis.

ELS PUNTS SUSPENSIVS (...)

- Els utilitzem per indicar una interrupció de la narració:
 - ...«Tenía hambre. No era el hambre común, el hambre que roe sordamente»...*
- En una frase inacabada en què es vol expressar algun estat d'ànim:
 - ¿Quién dices que te ha llamado...?*
 - Amb aquest caràcter... no farem pas res de bo.*
- Al final d'una enumeració indicant que la llista podria continuar:
 - Home, manso, noi, xicot, nano, nen, xaval, tio, sagal, al·lot... Hi ha moltes maneres de referir-se al sexe masculí.*

ELS SIGNES D'INTERROGACIÓ (¿?) I D'EXCLAMACIÓ (!)

En català col·loquem el signe d'interrogació i d'exclamació al final de les frases interrogatives i exclamatives respectivament.

Voleu també els noms i els cognoms?

És una fantàstica idea. Felicitats!

En els casos en què la oració sigui molt llarga i ocupi més d'una línia haurem de posar els signes d'interrogació o exclamació al principi i al final de la frase.

En castellano, en cambio, se coloca siempre el signo de interrogación y de exclamación al principio y al final de la oración.

¿Tienes miedo a las alturas?

¡No me lo puedo creer!

També posarem el signe d'exclamació en les interjeccions.

Al final en català: *Oh!, Compte!, Ep!, Ai!*

Al principi i al final en castellà: *¡Ei!, ¡Ojo!*

